

Jurvalaiset metsät kelpaavat kuukkelille. Kuva: Hannu Siitonen.

Kuukkeli kohdataan harvoin sattumalta

Suupohjan kuukkelikanta kutistuu kiivasta tahtia (Lil-landt 2009). Useampi vahva kuukkelikunta on menettänyt merkittävän osan reviiireistään muutamassa vuodessa (taulukko 1).

Varsinaisen tutkimusalueen ulkopuolelta on kerätty satunnaiset havainnot jo pitkään, mutta laajempaan ruokintaan perustuvaa kartoitusta tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 2007 (Nousiainen 2002, 2008). Tässä artikkelissa on yhteenveto Lil-landtin tutkimusalueen ulkopuolelta viime vuosina kertyneistä kuukkelihavainnoista.

Rasvaruokintoja on perustettu vanhoille havaintopaikoille ja muuten sopivilta kuukkelimaastoilta vaikuttaville metsäalueille. Varsinaisen tutkimusalueen ul-

kopuolella tehdyllä kartoituksella on pyritty tarkentamaan käsitystä koko Suupohjan kuukkelitilanteesta. Lisäksi löydettyjen lintujen rengastus ja kontrollointi on tuottanut lisätietoa kuukkelin siirtymisestä tutkimusalueelle ja sieltä pois.

Lähes kaikki Suupohjan kuukkelihavainnot ovat aktiivisen ruokinnan ja seurannan tulosta. Rajallisten resurssien vuoksi kartoitus ei ole ulottunut kaikkiiin metsiin, vaan Suupohjassa on tilaa löytämättömille kuukkeleille.

Satunnaisten kuukkelihavainnoton määrä on jäänyt viime vuosina vaatimattomaksi. Vaikka kuukkelia seurataan Suupohjassa aktiivisesti, niin kaikki satunnaiset havainnot kannattaa ilmoittaa tuoreeltaan. Erityisen hyviä tietolähteitä voivat olla

metsästäjät. Tilaisuuden tulleen kuukkelihavainnoista kannattaa kysyä myös muilta luonnossa liikkujilta.

Kuukkelin vuotena 2007 toteutettu ensimmäinen kattavampi kartoitus paljasti 12 reviiiriä, joilla oli 25 kuukkelia (Nousiainen 2008). Syksyllä 2008 ja 2009 tarkastettiin kaikki vanhat kuukkelireviirit. Lisäksi ruokintaa jatkettiin suurella osalla syksyn 2007 ruokintapaikoista. Sekä syksyllä 2008 että 2009 löydettiin asuttuja reviiirejä yhdeksän, joilla oli 19 ja 18 kuukkelia (taulukko 2). Suurin osa reviiireistä sijoittui Suupohjan pohjoisosaan Jurvaan.

Jurvan kunta liittyi Kurikan kaupunkiin vuoden 2009 alusta, mutta kuukkelihavaintojen tarkastelussa kunnan alue säilytetään omana osa-alueenaan. Alkuperäisen Kurikan kunnan alu-

eelta ei ole löytynyt kuukkeleita vuoden 2007 jälkeen, jolloin reviiirejä oli kaksi.

Kahden viime vuoden aikana Jurvasta on löydetty seitsemän reviiiriä, joilla havaittiin 16 ja 15 kuukkelia. Ensimmäisenä kartoitusvuotena 2007 reviiirejä oli sama seitsemän ja yksilöitä 17. Jurvassa on myös autioituneita reviiirejä, mutta kartoitustehokkuuden kasvu on paljastanut aiemmin seurannan ulottumattomissa olleita kuukkelipaikkoja.

Suupohjan pohjoisosien merkitystä kuukkeleille vahvistaa Laihian puolelle sijoittuvat reviiirit. Laihialaisia reviiirejä kirjattiin molempina vuosina kolme. Kuukkeleita näillä reviiireillä oli yhteensä 7 ja 9.

Suupohjan itäisissä ja eteläisissä osissa kuukkelihavainnot

Taulukko 1. Suupohjassa varsinaisella tutkimusalueella (Lillandt 2009) havaitut kuukkelireviirit ja -yksilöt kunnittain vuosina 1999–2009. Taulukossa ovat mukana kaikki havainnot eli luvut sisältävät myös yksittäisiä renkaattomia kuukkeleita. Tutkimuksen kattavuus eri kuntien alueilla vaihtelee suuresti.

Reviirit	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Isojoki	-	-	2	2	2	2	3	4	2	1	2
Jurva	4	4	4	4	4	3	5	5	4	5	5
Karjajoki	6	6	6	6	7	7	3	3	3	3	3
Kauhajoki	-	-	1	-	2	2	1	1	1	1	1
Kristiinankaupunki	11	10	9	11	5	3	1	4	3	2	1
Närpiö	37	42	48	51	43	29	24	30	25	23	18
Teuva	20	19	21	23	22	18	12	14	17	10	7
Yhteensä	78	81	91	97	85	64	49	61	55	45	37

Yksilöt	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Isojoki	-	-	3	3	5	5	5	10	7	2	3
Jurva	11	9	10	10	10	11	11	15	9	14	15
Karjajoki	20	18	17	18	19	19	10	11	9	8	7
Kauhajoki	-	-	2	-	3	5	3	4	2	4	3
Kristiinankaupunki	32	23	21	24	11	6	2	6	5	3	1
Närpiö	105	113	129	138	99	81	63	84	57	48	40
Teuva	57	52	52	56	51	43	32	33	42	21	14
Yhteensä	225	215	234	249	198	170	126	163	131	100	83

ovat harvinaista herkkua. Kauhajoelta ei saatu yhtään uutta havaintoa. Isojoella tavattiin molempina vuosina yksi kuukkeleli, mutta havainnot tehtiin eri paikoissa. Kauhajoen ja Isojoen ainoat pesivät parit havaittiin Lillandtin tutkimusalueella.

Kuukkelien seuranta Lillandtin tutkimusalueen ulkopuolella on tuottanut havaintoja lintujen liikkumisesta. Syksyllä 2008 Isojoen eteläisin kuukkeleli oli rengastettu vuotta aiemmin nuorena lintuna kunnan pohjoisosissa. Syksyllä 2009 lintu asui yksin alkuperäisellä syntymäreiviirillään, joka oli edellisenä syksynä autio. Etelänmatkan pituus jäi varsin lyhyeksi, sillä havaintopaikkojen välinen etäisyys on 11 kilometriä.

Toinen reissulintu rengastettiin nuorena yksilönä Laihian eteläosissa syksyllä 2008. Seuraavana syksynä kuukkeleli löytyi Teuvan pohjoisosien metsistä 29 kilometrin päässä rengastuspaikalta. Mielenkiintoiset havainnot kannustavat jatkamaan kuukkelin seuranta myös tulevina vuosina.

Kirjallisuus

Lillandt, B.-G. 2009. Suupohjan kuukkelit vetäytyvät pohjoiseen. Hippiäinen 39: 28-41.

Nousiainen, I. 2002. Satunnaiset havainnot tuovat lisätietoa Suupohjan kuukkeleista. Hippiäinen 32(1): 29-30.

Nousiainen, I. 2008. Kuukkelin kintereillä 2007. Hippiäinen 38(1): 4-7.

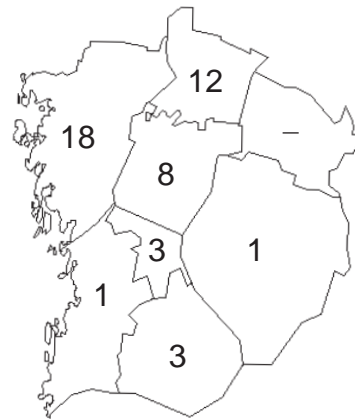
Ismo Nousiainen

Taulukko 2. Suupohjassa Lillandtin tutkimusalueen ulkopuolella havaitut kuukkelireviirit ja -yksilöt vuosina 2008–9.

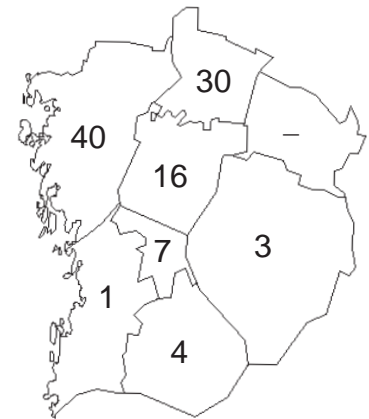
	2008		2009	
	Rev	Yks	Rev	Yks
Isojoki	1	1	1	1
Jurva	7	16	7	15
Teuva	1	2	1	2
Yhteensä	9	19	9	18

Suupohjan kuukkelit syksyllä 2009

a. Reviirit

b. Yksilöt

Kuva 1. Suupohjan kuukkelireviirit (n=46) ja yksilöt (n=101) kunnittain syksyllä 2009. Luvuissa ovat mukana kaikki Suupohjan kuukkelihavainnot (taulukot 1 ja 2).